

KÁDÁR ANNA KATALIN

Néprajz
MA, 1. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Keményfi Róbert
Intézetvezető egyetemi tanár, DE BTK

ORTODOX HITRE TÉRÉS MIATT A BÍRÓSÁGON. LIPCSE, EGY MÁRAMAROS MEGYEI FALU A 20. SZÁZAD FORDULÓJÁN

Kulcsszavak: felekezeti váltás; informális közösség; konfliktus; per; „skizma”

Kutatásom témája egy olyan 20. századeleji Máramaros vármegyében történő eseménysor, amelynek során görögkatolikus hitű ruszinok ortodox hitre tértek. A görögkatolikus egyházból való kiszakadás számos települést érintett, amely eseményt bírósági tárgyalások követtek. A dolgozatban én Lipcse esetpéldáját elemeztem.

A kutatás aktuális kérdések megválaszolására irányuló vizsgálat. Egyfelől azért, mert az ortodox hitre térő ruszinok történetével idáig igen kevesen foglalkoztak, illetve a korábbi kutatások politikatörténeti magyarázatokat kerestek a görögkatolikus egyháztól való elfordulásra, míg én eddig nem alkalmazott módszer segítségével, a történeti antropológia eszköztárával végeztem a kutatást. Másfelől az elemzés újszerűsége abban keresendő, hogy a dolgozat eddig nem kutatott eredeti levéltári forrásokon – a lipcsei áttéréseket követő bírósági tárgyalásokat rögzítő dokumentumokon – alapul. A lipcsei események eddig nem képezték az ortodox hitre térés magyarázatát kereső kutatások részét.

A dolgozat szerkezeti felépítésére a perspektíva folyamatos szűkítése a jellemző. A kutatástörténeti áttekintést, majd az általam feldolgozott forráscsoport bemutatását az elméleti módszertani kereteket kijelölő fejezet követi. Mielőtt a lipcsei esetpélda interpretációja következne, a negyedik fejezetben átfogó képet adok arról, hogy Máramaros vármegye milyen kihívásokkal szembesült a 20. század fordulóján. Meglátásom szerint azért szükséges a vármegyére jellemző életkörülmények tárgyalása, mert közelebb visz a máramarosiak mindennapi tapasztalatainak megismeréséhez. Továbbá segíti annak a feltárását, hogy a ruszinok az 1910-es évek elején alig két év leforgása alatt miért fordultak radikálisan szembe a görögkatolikus egyházzal. Kiemelt jelentőséget tulajdonítok az oktatási-művelődési viszonyok kvantitatív adatok mentén történő vizsgálatának.

Az ötödik fejezet mikroszintű elemzés, amelynek fókuszában a lipcsei ruszinok ortodox hitre térésének vizsgálata áll. A célom az volt, hogy egyrészt bemutassam, hogy milyen tényezők motiválták az ortodox hitre térést, másrészt a kutatás egyoldalúságának elkerülése érdekében azt is vizsgáltam, hogy a világi és a görögkatolikus egyházi tisztségviselők hogyan gondolkodtak a ruszinok cselekedeteiről. A dolgozat konklúziója, hogy az ortodox hitre térés folyamata révén létrejövő informális közösség pótolta a lipcsei ruszinok életéből hiányzó közösséghez való tartozás élményét.